

نور ك پوروى

[اون آلتىنجى سنه]

نور ك اومياقلىرى مركز ھېيئىتى طرفىدىن نەشر اولتۇر .

جلد ۵

ھزيران ۱۹۲۷

نومرو ۳۰

موسیقی :

عثمانی - تورک خان موسیقی

فراقوری دارالفنون مدرس لرندن «ناده توش
قوالسکی» نك «تورك خلق نظمگرينك شكلرينه
عائد تدقیق لر» عنوانی اثرندن آلینمشدر.

لهجه دن مترجی : تورکیات آنستیتوسی آسیستانلرندن اقرسی نعمت

۱ - گفته لرك مه لودی، ایله مناسبتی . ۲ - کتابیات .

کتابمزدده تدقیق ایتمش اولدیغمز تورکولرك همان همان هپسی تغنی ایدیلکده در .
بوکابناء تورکولرك گفته لری ایله مه لودی لری آراسنده کی مناسبتی میدانه چیقارمق بزم
ایچون بک مهمدر . گفته ایله هوانك یکدیگر لرینه تأثیر ایندک لری شبه سزدر . بوسورتله ،
بسته نك موسیقی نقطه نظرندن تدقیق بوتون اینجه لکی ایله اجرا ایدلدیکی زمان ،
گفته نك ریتمیک (وزنی) بنیه نك داها جوق آکلاشیلماسنه امکان حاصل اولور .
مع الاسف ، بعض شایان امنیت محرر لرك سویله دک لری وجهله ، بوکونکی
عثمانی تورکولرينك گفته لری اکثریتله بسته لرینه اویغون کلمه مکده در . بر جوق
زمان مصراعلرك ریتمیک بنیه سی دیکشدر لمکسزین - بعضاً بوباشقه لق جوق فرقلی
اولیور - تورکونك شو ویا بو هوا ایله ترنم ایدیلمه سی ممکن دکلدر . مالخاصه «تون» لرله
تورکوده کی محبارك عددی مختلف در . گفته نك بر محاسنی عمومیتله ایکی ویک جوق
زمان داها جوق تونلرله سویلنمکده در . « قات » (وقفه) عمومیتله ریتمیک
یارجه لره ، دوراقلره توافق ایدیور . مثلاً شو تورکوبی آلام : « بک اوغلی نك

قوناقلری بکزر سراهه . بو تورکو اوچ وقفه دن مرکبدر: « بک اوغلی نك-
قوناقلری- بکزر سراهه . بعضاً اولیور که هجادن آیریش اولانلری صامتر آیری
تونله و یا خود نصف و حتی بوتون تاقترلله سویله نیر؛ بوا کثرتله ، نیتره ک و بورون
صدالری اولان «ر» ، «ل» ، «م» ، «ن» ک و بعضاً طنان سسلرک کلدیکی زمان
اولور . بوجنس صامتردن سوکره معاون صائترک کلدیکی معلومدر . مثلاً :
« نهی ده - ری - ویش - لر » (درویشلر) ؛ « نهی قا - ری - داش - لر »
(قارده شلر) ؛ « مه - جیه - نون » (عجنون) ؛ « رو - مو - ده » (رومده) ؛
« یه - شیه - لی » (بشیل) ؛ « ای - که - نی » (ایکن) و اخ ... بعضاً شرقی
سویله ن ، بسته یه اویمق ایچون کفته لری تمامیله دیکشدر ییور، که بو، آیری هجالتک
تکرارلنمسی یا خود دیکشدر یلمه سیله پاییلیمکده در . مثلاً : « ایده - لم - جه - له - لانه
« قیلا - لیم - - برا - ران » (ایده لم جولان قیلام - سیران) . آرنیق مختلف
الهیله ده کی « الله » کلمه سنک نه کی تبدللره اوغرا دیغنی سویلمکه لزوم یوقدر .
مثلاً : « ال - لال - لاهی » کبی . شرقینک بسته نه کوره دیگر کفته لرک ادخال
ایدیلدیکنی داها اولجه سویلمشک .

بوتون بونلردن کوریل یورکه شرقینک کفته لری مه لودی ایله توافق ایتمیور
و کفته نک بسته ایله برلشه بیلمه سی ایچون آز جوق دیکشدر یلمه سی ایجاب ایدیور .
بونى ایضاح ایتمک ایچون بوکونکی تورک بسته لرینک اسکی تورک بسته لری اولما بوب
خارجدن کلدکلری، یعنی بونلرک عجم و داها عمومی اولارق عجم - صرب هوالری
اولدقلری ایلری سورولمکده در . فقط اطرافلی بر موسیقی تدقیق پاییلیمق سزین
اورتایه آتیلش اولان بوفکر، مقایسه لی اصول اساسلرینه استناد ایتمه مکده در .
دیه بیلیرز که، عمومیتله تورک خلق موسیقیسی حقنده کی معلوما تمز بک نقصاندر؛
والیوم تورک (عثمانلی) موسیقیسنک هانکی قسملری اساس اعتباریله تورک وهانکیلری
خارجدن کلمه اولدینی حقنده حکم بورونمه مزه مساعد اولایله جک معین و عمومی
اساسلر اورتاده یوقدر . مثلاً « موشقوف » طرفندن ضبط اولونان بر جوق
« ظافانوز » شرقیلری بزجه معلومدر . بونلرده کفته ایله بسته آراسنده کی مناسبت،

«لوشان» و «موللر» طرفندن ضبط ایدیلش اولان عثمانلی شرقیلرندن باشقه در؛
 غاغائوز شرقیلرند هجبارك عددی کندیلرینه قایل ایدن موسیقی تونلرینه و تاقنلرك
 قسیانی ده ریتیمك قسیانه توافق ایتکده در .

شرقیده کی گفته ایله بسته ییتده مبسوط بر مناسبت موجود اولان غاغائوزلر
 موسیقیسی می، یوقسا بوتوافقك موجود اولمادیفی عثمانلی - تورك خلق موسیقیسی
 اساس اعتباریله توركلره حاند صایلمالیدر ؟

بر موسیقیشناس اولمادیغم کبی موسیقی به حاند کوچوك بر معلوماتمه اولمادیفی
 ایچون بوسؤاله هیچ بر جواب ویره مپه جکم . بلکه استقبالده کی متخصصلر بوکا
 ایجاب ایدن جوابی ویررلر ؛ اساساً بونك ایچون مسئله یی اورقایه آتیورم .
 تاریخی - مدنی نقطه نظر دن عثمانلی توركلرینك عجم، عرب موسیقیلرینی قبول
 ایتش اولدقلری قولایجه آکلاشیلر بر مسئله در . فقط ، شرقیلرك مثلری اساس
 اعتباریله تورك خصوصیتنی محافظه ده دوام ایده بیلدیکی حالده ، موسیقی به یابانچی عنصر لرك
 داخل اولماسی بزی مبهمیت ایچنده براقبیلر .

۲ - کتابات . تورك موسیقیسنه حاند مفصل معلوماته مالک اولما ییشمرك سببی،
 تدقیقی ایجاب ایدن مالزمنك نقصان اولماسیدر . فی الحقیقه یوساحیه حاند ادبیات
 بك داغینقدردر . اونك ایچون بوراده ساده جه بیلیوغرافی مالزمنه سی کوستر مکه
 اکتفا ایده جکز .

کوبرلی زاده محمد فؤادك «تورك ادبیاتی تاریخی» نامنده کی اثرنده (استانبول
 ۱۹۲۰ ، § ۳ - ۵ ، صحیفه ۸۵ - ۸۷) قبل الاسلام تورك موسیقیسندن بحث
 ایدیلشدر ؛ «تورك موسیقیسی» تسمیه ایدیلن بوفصلده ویریلن معلومات ، اولجه
 «تورك ادبیاتك منشائی» نامنده کی (صحیفه ۶۳ - ۶۹) و دیگر ایکی «توركلرده
 عسکری موسیقار» و «قوبوز» حاند داها اولکی تدقیقلرینه استناد ایتکده در .
 عثمانلی موسیقیسندن خارج اولق اوزره دیگر تورك قوملرینك بوکونکی موسیقیسندن
 بحث ایدن بر اثر ، «ریباقوف» طرفندن «اورال مسلمانلرینك موسیقی و شرقیلری»
 نامیله پترسبورغده ۱۸۶۷ سنه سنده نشر اولونمشدر . «ب . میللر» ك «تورك

خلق شرقی‌لری، نامنده اثرینه «آ. ی. قریم‌سکی، طرفندن یازیلان مقدمه‌ده عثمانلی شرقی‌لری و موسیقی‌سنه طائد آز جوق بیلیوغرافی معلوماتی موجوددر. بو مقدمه‌ده قریم‌سکی بالخاصه شو اوج اردن بحث ایدیور: «تورکیه‌ده موسیقی» (panteon i repertuar russkoj szeny, 1851, نومرو ۱۰، ص ۱۸-۲۲)، «تورکلرده موسیقی» (Musykalny Swiet, 1854, نومرو ۷، ص ۵۲-۵۳)، «استانبولده موسیقیشناسلر جمعی» (Russki wiestnik, 1867, نومرو ۹، ص ۱۵۱-۱۶۱) مؤلف «مینورسکی، نک اثرینی‌ده ذکر ایدیور (استانبول اکلنجه‌لری، تخلص ۱۹۰۳) w. F. Minorski، بوانرده عثمانلی خلق موسیقی‌سنه طائد ابی مهم شیر طوبلامشدر.

خلق موسیقی‌سنک کفته و بسته‌سی برلکده اولارق طبع ایدیش‌شکلنی ایلك اول «ب. میلله‌ر، ک «تورك خلق شرقی‌لری، نامنده کی اثرنده بولیورز. (Etnog. Obozrenie, ۱۹۰۳، ص ۱۱۳-۱۵۵) سوکرا قریم‌سکی‌نک Trudy po wostokowied. ۱۹۰۳ موسقوا؛ بوندقیقلرده ۲۰ دانه‌مه‌ودی واکا کوره منلر کوستربلشدر. بوتون بونلر برجالغیجی استانبوللی ارمنی (پتروسیانس) طرفندن املا ایدیلشدر.

شمالی سوریه‌ده، زنجریله «ف. لوشان، طرفندن فونوغرافله آلیان مه‌لودیلرک علمی قیمتی داها بویوکدر. مع‌الاسف بوراده‌ده املا ایدن شخص تورك اولمایوب عینتایی آوه‌دیس اوغلی آوه‌دیس اسملی بر ارمنی‌در. لوشانک نقل ایتدیکی موسیقی منلری اوزرنده ایکی موسیقیشناس: O. Abraham و E. Hornbostel طرفندن مختلف موسیقی آلتزیه علمی بر ندقیق پایلشدر.

F. Giese ده آناطولیده بولوندینی صیره‌ده فلوتله جالینسان برطاقم پارجه‌لری فونوغراف یاردیمیه قید ایتشدر. بیله‌یکمه کوره بومالزیه داها نشر اولونماشدر. ۱۹۱۷ سنه‌سنده قراقویاده مجروح تورك عسکرلری بولوندینی زمان فرستدن بالاستفاده طرفندن واقع اولان بر رجا اوزرنیه T. Kwiatkowska و بروفور K. Krzystalowicz طرفندن اون عدد تورکونک نوطه‌لری آلینشدی؛ بونلری املا ایدن‌ده ما کیدونیالی «روجقو حسن اوغلی علی، ایدی. بونلرک قیمتی شودرکه

املا ایدن خالص تورك اولوب ، هیچ ر موسیقی تحصیل کورمه مش در؛ و بوا اعتبارله یابانچی تأثیرلرک بولونماسنه بک آز احتمال ویریلیر . مع الاسف نور کولرک نوطه نرینک نسرینی تأخیر ایتک مجبوریتنده قالدیم .

بوقاریده ذکر ایتمش اولدیفم تورك عالمی کوبریلی زاده محمد فوادک « تورك ادبیاتنده ایلک متصوفلر » نامنده کی اثرینک نهایتنه تکیه لرده درویشلر طرفندن سوبیلین اهلیردن اون ایکی عددینک نوطه لرینی کوسترن لوحه لر قونمشدر ؛ بو اهلیر تورك موسیقیشناسلردن سید عبدالقادر بک طرفندن نوطه یه آلمشدر .

نهایت بو میانده استانبولده طبع اولونان برجوق « شرقی - قانتو » لری ذکر ایتک ایجاب ایدر . فقط بونلر (مینورسکینک فکرینه کوره) اکثریتله تورك هواری اولمایوب ، ماجار ، رومن و چنکانه هواریدر .

اغاثوزلرک شرقیلری عثمانلی شرقیلرینه بک یاقیندرلر؛ اونک ایچون « موشقوف » طرفندن به سارابیا اغاثوزلرینک شرقیلرینه طائد اثری ده بوراده کوسترمک ایجاب ایدر (موشقوف ، به سارابیا اغاثوزلرینک لهجه لری ؛ پترسبورغ ۱۹۰۴ ، جلد ۲ ، مثلر و روسجه ترجمه سی) . او اثرده ، « ۲ » الهی ، « ۲۴ » تورکو ، « ۱۲ » مانی ، « ۲۹ » رقص هواسی موجوددر . بو هوالر کمانده جالیندینی حالده ضبط ایدیلشلردر . تورك موسیقیسی اوزرنده کی تأثیرلرینی نظراعتباره آلمانز ایجاب ایدن عجم ، عرب ، موسیقیلرینه کلینجه ، بونلره طائد اثرلرک مبذول اولدیفی سولمک لازمدر . بالخاصه شو اثرلری کوستره بیلیرز :

Kiesewetter , Die Musik der Araber nach Originalquellen, Leipzig 1824

M. Mechaque - مقالات فی الصنایع الموسیقیه [سوریه ده بیروتده ژوزویتلر

طرفندن عربجه اولارق « المشرق » نامیله نشر ایدیلن مجموعه ده کی مقاله لردر ؛ ۱۸۹۹ سنه سی بالاخره آری بر اثر حالنده چیقان :

Traité sur la musique arabe, par Dr. Méchaqua, publié et annoté par le P.L. Ronzevalle .

Land : Recherches sur l'histoire de la gamme arabe , Leide 1884

A.Z. Idelsohn , Die Makamen der arabischen Musik . Sammelbände d. Intern . Musikgesellschaft, Jhrg. xv. Heft 1